

Ustavno pravo Cerkve

Cerkev ima premoženje.

Zakonik cerkvenega prava 1983 – ZCP 1983 (stari 1917)

- zadnji dokument 2VC. Revolucionaren

Trid konc. je redefiniral celotno katoliško teologijo, predvsem v kanonih anatema (quid..) ki pravijo, kdor trdi da v KC ne obstoji polnost 7 svetih zakramentov, bodi izopčen...

Zakon je, po Tomažu rationis ordinatio, razumna določba. Če ni razumna je nemogoča za izpolnjevanje.

Kaj je temelj pravnega reda in neke družbe? Dogovor.

Cerkveno pravo ima filozofsko in pravno podstat – rimsko pravo in katoliško teologijo. Pravne rešitve ni postavila Cerkev, ampak so Božje-pravnega izvora. Sicut statuente Domini.

I Vrhovna oblast

II Delne Cerkve

III Župnije

Cesar Dioklecijan je razdelil cesarstvo, da je razbije center moči ker je bila stalna nevarnost vojnih udarov generalov. Potem je cesar Konstantin na nasvet vzhodnega vladarja Licinija, dal kristjanom prostost, ker je z njihovimi petimi patrijarhatih dobil veliko politično korist. Takrat je papež čez noč postal nekdo, ker je tudi dobil premoženje družine Lateran, ki ga je Neron zaplenil, in še premoženje vseh rimskih mučencev. Ko se je ces. Konstantin umaknil v Konstantinopolj je papež ostal edina avtoriteta na Zahodu.

Uvod

Pravo je postavljeno na temelj ekleziologije 2VC – ki nekako obrne red stvari. Prejšnja je trdila da je Božje ljudstvo razdeljeno na dva dela, kje je samo kler nekaj vreden. 2VC pa pravi da smo po dostojanstvu vsi enaki. Narobe obrnjena piramida.

Na dnu je rimski škof, papež – vrhovna oblast. Kan 331 je tipičen teološki kan. : "ki jo je Gospod podelil..."

Trije prerogativni naslovi. Nekoč so izhajali iz gospodarskih in političnih ulog ki so jih papeži mogli imeti.

- Je glava škofovskega zbora. Šk.zbor kot celota je naslednik apostolskega zbora.
- Je vrhovni pastir Cerkve. To je biblijska prispejoda
- Vicarius Christi – Kristusov namestnik na zemlji

Realno, vrhovno, popolno in neposredno oblast ima papež v Cerkvi.

Posvečujoča milost, je vzpostavitev milostnega stanja v človeku, ki napade posledice izvirnega greha.

Popolna družba sta po sv.Aguštinu Cerkev in država, ker ima sebi lastne cilje in sredstva da jih doseže.

LEF – lex ecclesiae fundamentalis, naročil pp.Pavel IV, ki naj bi imel 80 kanonov in bil izvenzakonska knjiga, nekaj kot ustavni dokument. Proti argumenti so bili da je Cerkev tako multi funkcionalna ustanova in tudi nevidna realnost da jo ni mogoče zakolitiči jo, z nekaj kokar ustavil. Torej do tega ni prišlo. Pp je rekel da Cerkev ne bo imela ustave kokr druge države. Zato so LEF mogli incorporirat v druge kanonske knjige.

Cerkev je biblično teološka razsežnost, v vseh oblikah. Težava je to vse spraviti v pravno tehnične izraze, zlasti po 2VC ki je bil pastoralno usmerjen, in je tudi smernica za zakonik bila da mora biti pastoralno usmerjen. To zdaj popravljajo 20 let. Za kanon ni pomembno da je pobožen ampak precizen.

Apostolska oblast v Cerkvi je učiteljska apostolska in pravna.

Verniki kleriki in verniki laiki

- Evangeljski sveti, redovne obljube, (3 + Jezuiti pokorščina svetemu očetu)
- Dolžnosti in pravice vernikov: laikov – klerikov
- Poudarek na človeškem dostojanstvu (zaradi družbenega stanja takrat – to je dvignilo splošno zavest o dostojanstvu, in človekovih pravicah ampak se je to sprevrglo v drugo skrajnost – opijanjenost s pravicami in manjkanje dolžnosti)
- Mistificirana nacionalna država, ki je pripeljala do tega da je tudi krajevna Cerkev blagoslavljalala vojne pohode. Tako da je globalizacija še kar zdravilna.
- Karel Veliki je iznašel idealen unifikacijski sistem – ustopenica za državljanstvo v Karolingško cesarstvo je bilo katolištvo. Ko so množično pokristjanjevali sase

je Karel Veliki od njih delal državljane, ne kristjane. Je pa le vse skupaj gradilo na nekih vrednotah. Danes je unifikacijski el. denar.

- Ker so nacionalne države rodile dve svetovni moriji, so uveljavil človekove pravice. Ker se je to sprevrglo to v individualizem, Zakonik poudari tudi dolžnosti. Dolžnosti naj bi ublažile prepotentno človekovo zavedanje.
- Med verniki vlada enako dostojanstvo

ODPUSTNICA: Odpustnico se da kandidatu takrat, ko ga posveti nekdo, ki ni njegov ordinarij. Lahko jo da ordinarij ali nekdo višji od njega, ali nekdo z njegovim pooblastilom.

V primeru izpraznjenega sedeža škofovski sedež prevzame namestnik, ta je škofijski upravitelj, ki ima določene omejitve: ne more dati odpustnice, če ni sedež izpraznjen že eno leto ali ni soglasja zbora.

Prejemnik odpustnice se mora vsaj moralno prepričati, da je odpustnica pravilno izdana. Moralna gotovost je nad negotovostjo in pod popolno gotovostjo. Sodišča funkcionirajo z moralno gotovostjo. »In flagranti« - pri dejanju samem.

Če je nekdo posvečen brez odpustnice je sicer posvečenje veljavno, ni pa dopustno.

- Kandidat mora imeti pravi namen, ki pa je lahko:
 - o Direkten
 - o Habitualen
 - Implicitni
 - Eksplicitni
- Kandidat mora škofu napisati prošnjo v sluhu ponižnosti
- Končati mora vsaj 2 letni filozofski študij in 3 letni teološki študij.
- Duhovnik bi moral biti izobražen in to na področju teologije, a veste, teologije
- Kandidat mora imeti psihične in primerne fizične sposobnosti (da je po zdravi kmečki pameti normalen človek)
- Oblast v Cerkvi se imenuje *potestas iuris dictionis* (prihaja iz lat. – tisti ki narekuje zakon – izvaja oblast).

Vsaka oblast je od Boga. V Cerkvi mora to biti prvo pravilo. Oblast ne prihaja od ljudstva.

Kanon 129. Govori o Cerkveni oblasti.

Generalna oblast se deli na posvečevalno, učiteljsko in vodstveno. Rimska kurija ima isto oblast kot papež, vendar pa ni lastna temveč nadomestna – opravljajo oblast po pooblastilu papeža.

Iregularnosti in zadržki za prejem višjih redov:

- Ex defectu:
 - o Nekdo ki trpi zaradi **brezumnosti** ali druge **psihične bolezni**
 - Psihoze (psihične bolezni v pravem pomenu besede, za katere se zdi, da imajo materialno osnovo). Takšen človek ne more prejeti višjega reda, dokler njegova psihoza ni popravljena.
 - nevroze

Nihče ne more biti klerik *vagus* (lutajoči – nepripaden). **Inkardinacija** je inštitut, ki nekoga inštalira na neko mesto, kateremu potem ta klerik pripada. Tridentinski koncil (1545-63) je strogo prepovedal, da bi bil klerik posvečen brez instituta – brez neke titule.

- Škofija
- Apostolska bla bla bla
- Apostolska bla bla bla
- Bla bla bli
- Bla bla blo
- Bla bla blu
- Osebne prelature (*Opus dei*)

Nekdo je inkardiniran s tem ko sprejme sveti red diaconata. S tem postane klerik in je inkardiniran v eno od prej naštetih insitucij.

Novo pravo možnost preinkardiniranja močno sprosti. Če nek duhovnik iz neke objektivne ali subjektivne potrebe želi preiti v neko drugo škofijo, mora dobiti pismo od svojega škofa (*ex quo*), s katerim mu ta dovoli, da zapusti svojo škofijo, potem pa mora dobiti še dovoljenje drugega škofa (*ad quo*), ki mu dovoli, da pride v njegovo škofijo – da je preinkardiniran v njegovo škofijo (imeti pa moraš utemeljen razlog – in ko dobiš nekega škofa, ki ti dovoli priti v njegovo škofijo, ne bi smel več imeti problemov).

Episcopus castrensis (castratis)

Dolžnosti in pravice klerikov:

Stari kleriški privilegiji:

- Privilegium fori (klerik je lahko sojen samo na cerkvenem sodišču – tega danes ni več, medtem ko pa imajo po svetu posebna vojaška sodišča)
- Privilegium imunitatis (klerik sam po sebi ni sposoben opravljati vojaške službe)
- Privelegium canonis (ljudje so dolžni kleriku izkazovati določeno spoštovanje, že zaradi tega ker je klerik; kdor upravlja javno funkcijo skrbi za polis – dela nekaj dobrega za skupno dobro in zaradi tega ga je treba spoštovat)
- Privilegium beneficij (če se klerik zadolži, mu je treba vedno vsaj toliko, da lahko živi primerno svojemu stanu)

Dolžnosti:

- Pokorščina predstojnikom
- Dolžnost do svetega življenja
- Dolžnost permanentnega izobraževanja
- Škofova dolžnost je skrb za duhovnike

Pravice:

- Pravica do združevanja klerikov (združenja, ki imajo Cerkevne cilje – ne sme biti političnih, sindikalističnih, ... ciljev).
-

Miserere: srp, ki ima ostro zunanjo stran, s katerim so vojaki svojim ranjenim so-vojščakom izkazovali usmiljenje in jim rezali vratove.

IZGUBA KLERIŠKEGA STANU:

Nikdar ne izgubi statusa posvečene osebe, lahko mu pa spremenijo status:

- Pravnomočna sodba kleriškega sodišča o neveljavnosti kleriškega posvečenja (normalni ničnostni razlogi) – edini primer, ko človek izgubi stanje posvečene osebe. Recimo, če je bil človek k posvečenju prisiljen.

Mors solvit omnia (smrt reši vse).

ZDRUŽENJA VERNIKOV

Ta združenja imajo cerkvenostne cilje, ki so naštetih v kanonu (okoli 290):

- Večanje in poglobljanje pobožnosti,
- uresničevanje različnih karitativnih ciljev,

- razna liturgična gibanja,

Različna združenja smo poznali že pred prenovo zakonika. Najbolj razširjeni so bili tretji redovi. Določeni redovni predstavniki so dodali drugo glavno vejo (ženska veja – Benedikt – Sholastika), s časom pa so tudi nekateri laiki hoteli živeti del te duhovnosti in so ustanovili tretji red (tretja veja istega reda). Pred reformo novega zakonika je bil tretji red *privilegij*. Ustanavljati tretje redove ni bilo dovoljeno vsem redovom, ampak samo tistim, ki so si ta privilegij pridobili. Privilegirani so bili predvsem frančiškani in benediktinci.

Potem so bile bratovščine, na malo nižji stopnji so bile bratovščine, potem so bile 1. Pobožne zveze in 2 pobožne zveze,...

Novi zakonik celotno kompozicijo združenj vernikov spremeni. Odpravi tretje redove in ostale različne združbe vernikov po hierarhični lestvici in razdeli združenja vernikov na:

- javna združenja vernikov (tista združenja, ki jih ustanovijo pristojne cerkvene oblasti iz lastnega nagiba)
- zasebna združenja vernikov (verniki se več ali manj spontano povežejo med seboj z nekim cerkvenostnim ciljem. Ko ta stvar že funkcionira, lahko zaprosijo pristojno cerkveno oblast, da ta njihov projekt združevanja prizna kot združenje vernikov. Pri tem morajo predložiti statut, ki ga potem cerkvena oblast pregleda in potrdi. Hkrati izda listino, s katero to združenje potrdi, vendar ker ga ni sama ustanovila, je to zasebno združenje. Če zaprosi lahko dobi naziv privatne pravne osebe znotraj Cerkve).

Če hočeš imeti v imenu besedo katoliški (npr. katoliško združenje...) moraš imeti za to dovoljenje pristojnih oblasti.

Cerkev je ustanova, kjer ni demokracije. Še najbolj je sistem v Cerkvi primerljiv imperialnemu sistemu Vzhodnega Cesarstva, ko je bil cesar »*Basileus*«. Hierarhija Cerkve je obratno obrnjena piramida, na dnu te piramide pa je »služabnik božjih služabnikov«.

Kardinali so najkasneje v 20 dneh po papeževi smrti dolžni stopit v konklave.

ŠKOFOVSKA SINODA

Je organ, ki je nastal po priporočilu 2VK, ki jo je ustanovil Pavel VI. Je institucija Cerkevne in ne Božjega prava. Je kot nekakšen mehanizem za informiranje papeža o dogajanju na provincah (škofijah). Deluje preko zasedanj škofov:

- **splošna zasedanja sinode:**
 - o redna
 - o izredna
- **posebna zasedanja sinode**

Dokler papež ne potrdi in objavi odlokov škofovske sinode so neveljavni (ravno nasprotno od konciliarizma iz koncila v Konstanci leta 14xx).

KARDINALI SVETE RIMSKE CERKVE:

Zbor predstavnikov Cerkve najvišjega formata. Svoj izbor imajo v zboru škofov rimske Cerkve. Ob rasti Cerkve so nastajali problemi in zato so se škofje obračali na rimskega škofa o tej ali oni zadevi. To so bila tudi zelo zamotana vprašanja (npr. herezije, vprašanja iz dogmatike...). Rimski škof je bil avtoriteta, ki naj bi v teh sporih imel zadnjo besedo. Sv. Avguštín: »Roma loputa causa finita« (Rim je odločil, zadeva je končana). Rim je imel pravno oblast v Cerkvi (potestas iuris ...). Rim zaradi množine vprašanj ni bil več sposoben odgovarjati na vse probleme. Zato je pritegnil na pomoč vse rimske klerike (diakone, duhovnike...). Kasneje so v Rim hodili še sub-urbizanski škofi. Ves ta kler so bili prvi kardinali. V visokem srednjem veku se je ta kolegij dvignil od ostalega klera in so postali »principes ecclesie chatolice«. Bili so cardines (tečaj na vratih) in najsvetlejši element Cerkve.

KARDINALI imajo dve temeljni nalogi:

- So aktivni volivci novega papeža, poleg tega pa tudi vsi (do 80 let) aktivni kandidati za novega papeža

Duhovnik – reverendo padre

Monsignor – reverendissimo

Škof – excellenca

Kardinal - eminenca

SLOVARČEK:

Kanonična investitura: ko te uvedejo v neko službo po kanoničnem pravu.

Pravna oseba: je skup oseb ali stvari, ki deluje po pravnem redu.

Beneficij: